



**Dorota Staniszewska**

**Leworęczne dziecko w świecie ludzi praworęcznych**

## **ĆŚONZCĘROWEL**

Nożyczki, aparaty fotograficzne, instrumenty muzyczne, narzędzia - to przedmioty codziennego użytku, które są tradycyjnie projektowane dla praworęcznej większości. Ogromna większość tych narzędzi jest starannie przygotowana dla wygody osób praworęcznych.

Experyment 1.

Założ swój zegarek na prawą rękę i spróbuj nastawić czas. Trudne, prawda? Nie wynika to z tego, iż Twoją dominującą ręką jest ręka prawa, ale z faktu, że pokrętło umieszczono po prawej stronie zegarka – by był łatwo dostępny dla praworęcznych.

Experyment 2.

Weź do lewej ręki zwykłe nożyczki, do prawej kartkę papieru i ... spróbuj ją pociąć. Problem, prawda? I tym razem nie jest to wina Twojej lateralnej preferencji, lecz budowy nożyczek.

Któż jednak nie miałby trudności zmagając się z prawami fizyki?

Jeśli jesteś rodzicem lub pragniesz nim zostać, zapewne zdążyłeś już dowiedzieć się wszystkiego na temat wychowania dzieci, poczynszyszy od wiadomości dotyczących diety podczas ciąży i karmienia, etapów rozwoju aż po plany i koszty studiów. Tak ważna sprawa jak preferencja lateralna zasługuje również na Twoją uwagę. Wydajemy ogromne pieniądze na zabawki rozwijające i wspomagające rozwój, kupujemy płyty z muzyką Mozarta i angażujemy się w prenumeraty czasopism „Mamo to Ja” wierząc, że nasze działania, zabiegi, poświęcenia przyczynią się do lepszego rozwoju umysłowego naszych dzieci. Przyswajamy sobie wskazówki dotyczące rozwoju motorycznego lecz w kwestii ręczności pozostajemy NIEDOU CZENI.

Nigdy świadomie nie naraziłbyś swojego dziecka na działanie skrajnych temperatur, nie kazałbyś nosić dziecku aparatu słuchowego lub okularów jeśli ich nie potrzebuje, nie zastosowałbyś wobec niemowlaka drastycznej diety odchudzającej. Jeśli okaże się, że wychowujesz dziecko leworęczne, masz wiele możliwości, by ułatwić mu życie. Niezależnie od tego gdzie mieszkasz, możesz kupić mu nożyczki, nasadki na ołówki, linijki, długopisy i wiele innych przedmiotów szkolnych i codziennego użytku, zaprojektowanych specjalnie po to, by ułatwić Twojemu dziecku życie.

**Skąd masz wiedzieć, że Twoje dziecko jest leworęczne?**

Wczesne znaki i sygnały.

## Leworęczne dziecko w świecie ludzi praworęcznych

Dominacja lateralna rozwija się wraz z rozwojem motorycznym dziecka. Badania ultrasonograficzne pokazują, że już w życiu płodowym 90% dzieci preferuje kciuk prawy. Podobne proporcje ludzi prawo- i leworęcznych występują wśród dorosłej populacji. Zgodnie z badaniami istnieje „gen dla prawej ręki”, nie ma natomiast „genu dla lewej ręki”. Jeśli więc odziedziczysz gen praworęczności, prawie na pewno będziesz praworęczny (to gen dominujący), lecz jeśli go nie odziedziczysz, twoja ręczność może się zmienić w jedną lub drugą stronę lub pozostać mieszana. Ta zasada stanowi istotę teorii genetycznej Marian Annett. Jeśli nie posiadasz genu nazwanego przez nią „czynnikiem przesunięcia w prawo (right shift factor), prawdopodobieństwo, że będziesz praworęczny lub prawie praworęczny, jest mniej więcej takie samo jak to, że będziesz leworęczny lub w dużej mierze leworęczny. Innymi słowy możesz ukształtować się w jedną bądź drugą stronę, zależnie od wpływu otoczenia.

Choć wiek, w którym dzieci zaczynają ujawniać preferencje lateralne, może być bardzo różny, pierwsze wyraźne oznaki pojawiają się pomiędzy 12 miesiącem życia a 5 rokiem życia, przy czym za średnią przyjmuje się wiek 3 lat.

Dzieci bardzo wcześnie zaczynają posługiwać się rękami. Rozwierają palce i chwytają każdą rzecz, która znajduje się w zasięgu ich dłoni. Przyciągają i odpychają przedmioty, rzucają je na podłogę. Od wczesnego dzieciństwa ssą kciuk. Dzieci naśladują swoich rodziców, rodzeństwo. Reagują na wszystkie bodźce zewnętrzne, zarówno te subtelne, jak i te wyraziste. Jeśli zmuszasz dziecko by zawsze sięgało po butelkę ręką prawą, jadło nią, trzymało widelec właśnie w niej, to może być to niezgodne z jego naturalnym instynktem i powodować niezdarność, frustrację. Podawanie dziecku zabawki, butelki, łyżeczki do prawej reki może być naturalne dla Ciebie, ale sięganie po te przedmioty prawą ręką może nie być naturalne dla dziecka. Najlepiej będzie, jeśli podając mu coś zatrzymasz rękę pośrodku jego ciała i POZWOLISZ, by samo zdecydowało, którą ręką weźmie przedmiot.

Skąd masz wiedzieć, czy Twoje dziecko jest leworęczne?

**Kiedy położymy na brzuszku praworęczne niemowlę, zwykle obraca ono głowę w prawą stronę. Leworęczne w lewą lub nie wykazuje żadnej preferencji.**

Cierpliwie obserwuj jak rozwija się Twoje dziecko. Dziecięce gryzmoły i rysunki są uważane za wczesne wskazówki dotyczące ręczności. Obserwuj, którą ręką macha i pokazuje przedmioty.

Oto lista czynności, które mogą okazać się dobrymi wskazówkami:

- Trzymanie butelki, smoczka, grzechotki
- Wodzenie palcem po powierzchni
- Turlanie a potem rzucanie piłką
- Zamachy kijem

Sporządź listę czynności i przez jakiś czas rejestruj posługiwanie się ręką. Obserwacja to nie jedyne narzędzie jakim dysponujesz. Wspólne ćwiczenia, rysowanie, zabawy z piłką, mogą wspomagać rozwój naturalnych skłonności dziecka.

### **Zmiana ręczności dziecka.**

Pomimo trudności, z którymi zmagają się osoby leworęczne, nie istnieją żadne korzyści uzasadniające próby zmiany preferencji lateralnych Twojego dziecka!!!! Rzecz w tym, iż

Leworęczne dziecko w świecie ludzi praworęcznych

ręczność jest konsekwencją tego, co się dzieje w mózgu, nie powoduje zaś w nim żadnych zmian. Przystawianie na drugą rękę nie pomoże w lepszej organizacji mózgu. Każde dziecko rodzi się z określoną organizacją mózgu i wszelkie próby zmiany jego ręczności mogą jedynie doprowadzić do zamętu, który z kolei stanie się powodem problemów motorycznych i emocjonalnych.

## **Jak uczynić środowisko dziecka leworęcznego bardziej przyjaznym?**

### **Urządzenie pokoju dziecka**

Przygotuj dla swojego dziecka miejsce do pracy w domu. Oświetlenie umieść po jego prawej stronie. Komputer ustaw tak, aby myszka znajdowała się po lewej stronie klawiatury (można przestawić działanie myszki, specjalnie przygotowane dla osób leworęcznych).

Przy ustawianiu nocnej szafki i lampki należy wziąć pod uwagę wygodę dziecka – powinno być mu łatwo sięgać ręką lewą.

Ustawiając meble weź pod uwagę to, z której strony Twoje dziecko woli wchodzić do łóżka i z niego wychodzić.

Szafa – większość osób praworęcznych porządkuje wewnątrz szafy mniej więcej w taki sam sposób: koszule, bluzki, kurtki zawieszane są przodem w prawą stronę. Jest to oczywiste, ponieważ przy takim układzie łatwo jest prawą ręką odpinać guziki, zatrzaski, zamki oraz zdejmować ubrania z wieszaków. Aby przystosować szafę dla dziecka leworęcznego należy po prostu odwrócić ubrania w przeciwną stronę.

### **Szkoła**

Kiedy nauczysz dziecko pisać używaj do tego celu płaszczyzny o dużych rozmiarach, np. tablicy. Umożliwi mu to korzystanie z siły większych mięśni ramion i palców.

Zastosuj podejście multisensoryczne – posługuj się planszami lub plastikowymi literami i cyframi. Których dziecko może dotykać i manipulować nimi, tak aby zaangażować zmysł dotyku.

Zastosuj ćwiczenia kinestetyczne – pisanie z zamkniętymi oczami, co pomaga skupić się na ruchach dłoni.

Kup swojemu dziecku specjalny uchwyt na ołówek, który jest tak uformowany, że pasuje do kształtu kciuka i palca wskazującego. Pomoże mu to opanować prawidłowy sposób trzymania ołówka.

Jeśli w szkole są dwuosobowe ławki, dzieci leworęczne powinny siedzieć po ich lewej stronie lub z leworęcznym kolegą, aby zapobiec uderzaniu się łokciami z osobą praworęczną.

Kup dziecku specjalne nożyczki i temperówki, przeznaczone dla osób leworęcznych.

Osoby leworęczne mają problem z posługiwaniem się segregatorami. Zamiast nich powinni używać zwykłych zeszytów, notesów, bloków i teczek.

**PISANIE LEWĄ RĘKĄ NIE JEST CZYNNIÓSIĄ ODWROTNIĄ DO PISANIA RĘKĄ PRAWĄ; TE DWIE CZYNNIÓSI SĄ CAŁKOWICIE RÓŻNE.**

**JEŻELI TWOJE LEWORĘCZNE DZIECKO BĘDZIE MAŁO WYRÓWNIŁE SZANSĘ Z DZIECKIEM PRAWORĘCZNYM, Z PEWNOŚCIĄ ROZKWITNIE I OSIĄGNIŁE SZCZYTY.**

Leworęczne dziecko w świecie ludzi praworęcznych

Opracowała na podstawie literatury oraz własnych doświadczeń w pracy z dzieckiem leworęcznym D. Staniszevska.

W razie dylematów, zwątpień, pytań – zgłoś się do poradni.